

Kantelen om mee te doen....

2011-2014 Beleidsnota maatschappelijke ondersteuning
Gemeente Oostzaan

Hoofdstuk 1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Het motto van de Wmo luidt: Elke Oostzanner moet mee kunnen doen! Daar moeten mensen wel toe in staat zijn. De meeste mensen zijn dit, maar er zijn mensen die dit niet op eigen kracht kunnen. Deze mensen hebben ondersteuning nodig om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven. Hiervoor is in 2007 een wet van kracht gegaan, de Wet maatschappelijke ondersteuning. De gemeente is verantwoordelijk om deze wet uit te voeren en heeft de mogelijkheid om hier zelf invulling aan te geven. Dit beleidsplan maatschappelijke ondersteuning geeft de kaders, waarin het beleid omtrent maatschappelijke ondersteuning in hoofdlijnen wordt beschreven. Maatschappelijke ondersteuning omvat meerdere beleidsthema's die in dit beleidsplan worden samengebracht. De wijze waarop we hier uitvoering aan gaan geven, worden opgenomen in een (nader op te stellen) uitvoeringsprogramma.

De opzet van de nota is als volgt:

- In hoofdstuk 2 worden de reeds door de Raad vastgestelde visie en uitgangspunten weergegeven. Deze vormen de piketpaaltjes van de koers die we de komende 4 jaar varen.
- In hoofdstuk 3 wordt het proces van de totstandkoming van deze nota weergegeven alsmede de inspraak & adviezen op de nota.
- In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de relatie met andere nota's en beleidsterreinen.
- In hoofdstuk 5 worden ontwikkelingsrichtingen voor de komende 4 jaar nader omschreven.
- In hoofdstuk 6 gaat het over "Meedoen in Oostzaan"
Dit hoofdstuk beslaat de volgende prestatievelden van de Wmo
prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid
prestatieveld 5: het stimuleren van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking.
- In hoofdstuk 7 staat de ondersteuning van informele zorg centraal, de mantelzorg en het vrijwilligerswerk. In dit hoofdstuk staat prestatieveld 4 centraal: de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.
- In hoofdstuk 8 komt de toegang tot professionele zorg aan bod. Dit hoofdstuk heeft betrekking op de prestatievelden 2, 3, 6, 7, 8 en 9, waarin achtereenvolgens de volgende beleidsterreinen centraal staan: preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders, verstrekken van informatie, advies en cliëntondersteuning, verlening van voorzieningen aan mensen met een beperking, maatschappelijke- en vrouwenopvang, bevordering van OGGZ en bevordering van verslavingsbeleid.
- In hoofdstuk 9 wordt dieper ingegaan op het project "De Kanteling"
- In hoofdstuk 10 zijn de financiële middelen uiteengezet.

Hoofdstuk 2 Visie en uitgangspunten

§ 2.1 De wet

De Wet Maatschappelijke Ontwikkeling legt aan gemeenten een aantal taken en verplichtingen op, namelijk:

- De gemeente dient minimaal elke 4 jaar een beleidsplan Wmo op te stellen waarin wordt aangegeven wat het beleid op de negen geformuleerde prestatievelden is;
- De gemeente dient een Verordening Individuele Voorzieningen voor Maatschappelijke Ondersteuning te hebben;
- De gemeente is verplicht jaarlijks aan het rijk verantwoording af te leggen over de Wmo-prestaties en deze ook te publiceren;
- De gemeente is verplicht om burgers te betrekken bij de beleidsvoorbereiding en bij de beoordeling van de beleidsuitvoering;
- De gemeente heeft een wettelijke compensatieplicht voor burgers met beperkingen: zij dient burgers met beperkingen zodanige voorzieningen aan te bieden dat zij een eigen huishouding kunnen voeren, zich kunnen verplaatsen in en om de woning en lokaal medemensen te ontmoeten en sociale verbanden aan te gaan.

Daarnaast legt de Wmo bij gemeenten een verantwoordelijkheid neer voor:

- Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten (prestatieveld 1);
- Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met problemen met opvoeden (prestatieveld 2);
- Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning (prestatieveld 3);
- Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers (prestatieveld 4);
- Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem (prestatieveld 5);
- Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem ten behoeve van behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer¹ (prestatieveld 6);
- Maatschappelijke opvang, advies en steunpunten huiselijk geweld (prestatieveld 7);
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (prestatieveld 8);
- Ambulante verslavingszorg (prestatieveld 9).

Door middel van de integratieuitkering Wmo wordt vanuit de Wmo bij gemeenten de volgende opgave neergelegd: Het terug dringen danwel stabiliseren (minimaal) van de kosten voor individuele voorzieningen (prestatievelden 6, 7 en 9) door middel van integraal preventief beleid op de prestatievelden 1 t/m 5 en 8 (en desgewenst breder).

§ 2.2 De Oostzaanse visie, ambities en uitgangspunten

De Wmo gaat allereerst over maatschappelijke participatie en heeft als doelstelling dat iedereen mee kan doen. Het "compensatiebeginsel" (art. 4 van de Wmo) geeft hier invulling aan. Het bepaalt dat mensen met beperkingen worden gecompenseerd wanneer hun zelfredzaamheid afneemt. De gemeente kijkt samen met de cliënt welke voorzieningen en hulpmiddelen nodig zijn om de hindernissen weg te nemen. Hoe we dit willen bereiken vormen de inhoudelijke kaders waarbinnen we de Wmo in Oostzaan uitvoeren. De gemeente Oostzaan heeft een duidelijke visie op maatschappelijke ondersteuning:

Elke Oostzanner telt mee en doet mee, ongeacht leeftijd, beperkingen en problemen. Samen met de inwoners en de maatschappelijke organisaties werkt de gemeente er aan om daarvoor de voorwaarden te scheppen.

Op basis van deze visie zijn *uitgangspunten* geformuleerd die richtinggevend zijn bij de lokale vertaling en uitwerking van de Wmo. Deze uitgangspunten bepalen ook de wijze waarop de gemeente vanuit haar regierol, in overleg met de partners, invulling gaat geven aan de uitvoering van de Wmo:

● *Een beleidsrijke invulling van de Wmo*

Bij een *beleidsrijke* Wmo wordt invulling gegeven aan de samenhang tussen de 9 prestatievelden. Uitgangspunt hierbij is dat het samengaan van delen meer oplevert dan de som der delen. Door het leggen van verbindingen tussen reeds bestaande uiteenlopende sociale beleidsterreinen kan een daadkrachtig sociaal vangnet worden georganiseerd en ontstaat er ruimte voor nieuwe mogelijkheden en initiatieven. De ambitie luidt om meer samenhang aan te brengen in de (reeds bestaande) voorzieningen en de verschillende regelingen met en tussen organisaties, instellingen en andere partners en inwoners. Hierbij kan gedacht worden aan het welzijnsbeleid, jeugdbeleid, opvoedingsondersteuning, sportbeleid, vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid. Tevens is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van verschillende wetten die gericht zijn op de bevordering van de participatie van mensen in diverse opzichten, bv Wet werk en bijstand (Wwb) Wet sociale werkvoorziening (Wsw) etc. Door verbindingen tussen deze wetten te leggen ontstaan nieuwe mogelijkheden. Daarbij is de gemeente sinds de overgang van bepaalde onderdelen uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wmo verantwoordelijk om te voorzien in huishoudelijke hulp voor inwoners die daar niet zelf (volledig) in kunnen voorzien, en ook geen beroep op hun omgeving kunnen doen hiervoor. Deze verantwoordelijkheid is een grote financiële opgave. Daarom is er alles aan gelegen om dit op een zo efficiënt mogelijke manier te regelen. Tevens is de gemeente er alles aan te gelegen de zelfredzaamheid via een aanbod van nieuwe arrangementen zodanig te versterken dat individuele hulpvragen voorkomen kunnen worden.

● *Het vergroten en in stand houden van de zelfredzaamheid*

Door preventieve maatregelen kan de afhankelijkheid van professionele zorg, en afhankelijkheid van vrijwilligers of mantelzorgers in het sociale netwerk voorkomen worden. De gemeente investeert in de zelfredzaamheid van mensen die anders afhankelijk zullen blijven of zich als zodanig zullen blijven opstellen. De nadruk ligt op preventie, bijvoorbeeld door activering op basis van talenten, via onder meer sport en economische en maatschappelijke participatie. Daarnaast is de gemeente voorwaarden scheppend voor zelfredzaamheid onder andere voor ouderen, migranten en kwetsbare groepen.

● *Gemeente is regisseur op afstand*

Uitgangspunt is dat initiatieven op het gebied van maatschappelijke ondersteuning voornamelijk vanuit de samenleving zelf komt. De gemeente stelt zich meer terughoudend op en creëert voornamelijk het klimaat waarin zorgvragers en ondersteuners goed kunnen functioneren. Dit uitgangspunt vraagt van de gemeente een opstap naar meer regie. Het primaat moet bij de Oostzanner zelf liggen. De inwoners van Oostzaan kunnen rekenen op een actief ondersteunende overheid, om zich optimaal te ontplooiën. De gemeente heeft een faciliterende rol in het bereikbaar maken van passende oplossingen.

● *Efficiënte verdeling van schaarse middelen:*

Om met de beperkte middelen zoveel mogelijk mensen te kunnen bereiken, wordt er steeds gekeken welke eigen bijdrage van de bewoners mag worden verwacht gezien hun draagkracht. Hierbij staat de eigen verantwoordelijkheid centraal, zonder uit het oog te

verliezen dat latente hulpvragen soms opgespoord moeten worden – bijvoorbeeld bij zorgwekkende zorgmijders. Beperkingen van Oostzaners worden waar mogelijk gecompenseerd via oplossingen die voor iedereen toegankelijk zijn, de zogenaamde collectieve voorzieningen.

● *Goede communicatie:*

Om de visie en de doelstelling van de Wmo te realiseren is communicatie van groot belang. De boodschap dat er een beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid van de burger dient zorgvuldig te worden uitgedragen. Zo kunnen verwachtingen over en weer worden bijgesteld. Een proactieve communicatie kan bijdragen aan de bewustwording van ieders veranderende rol en ervoor zorgen dat zo veel mogelijk Oostzaners een actieve bijdrage leveren.

● *Compensatiebeginsel doorontwikkelen*

De gemeente gaat met betrekking tot het compensatiebeginsel verder met de ontwikkeling van het proces van de zogenaamde "Kanteling" (hulpvraag analyseren, verhelderen en zoeken naar de vraag achter de vraag).

● *Aandacht voor verborgen groepen*

De gemeente zorgt er voor, dat "verborgen groepen" ook kunnen meedoen (o.a. visueel gehandicapten).

§ 3.1 Inleiding

Voorafgaand aan deze nota hebben we sinds de invoering van de Wmo in 2007 een periode achter de rug waarin de gemeente is gestart met een beleidsarme invoering, waarbij de focus vooral lag op de overdracht van de huishoudelijke hulp naar de gemeente. College en Raad hebben zich de afgelopen vier jaar intensief verdiept in de Wmo en al haar relevante aspecten en bijzonderheden. In deze 'beleidsarme'-periode is gewerkt aan de aanbesteding en invoering van Hulp bij het Huishouden en de opzet en werkwijze van het Wmo loket. De toegang tot de individuele voorzieningen is overgenomen van het RIO en wordt per 1 januari 2010 zelfstandig door de gemeente uitgevoerd. Als gevolg hiervan en als gevolg van de Wetswijziging Wmo (Wet Bussemaker oftewel Wet Alfahulp) en het project "de Kanteling zijn de Wmo verordening, het besluit en de beleidsregels aan een (juridische) update onderworpen en aangepast aan de situatie vanaf 01 januari 2010. En om invulling te geven aan de horizontale verantwoording en interactieve beleidsvorming is de commissie OCG (ouderen, chronisch zieken en gehandicapten) per 1 januari 2010 omgevormd tot een Wmo raad is er een raadsatelier gewijd aan de Wmo.

De wereld staat ondertussen niet stil. Voor een deel van de Wmo zijn de vernieuwingen in gang gezet, zoals de komst van een centrum voor Jeugd en Gezin en een actieve rol voor de gemeente bij het (organiseren van) opvoedondersteuning. Daarbij komt er een periode van bezuinigingen op ons af. Ontwikkelingen die we mee moeten nemen in het beleid voor de komende vier jaar. Hoe hebben we hier invulling aan gegeven? In dit hoofdstuk geven we aan hoe we het beleidsinhoudelijke traject hebben vormgegeven.

§ 3.2 Input vanuit evaluatie huidige beleidsnota

Onze gemeentelijke verordening maatschappelijke ondersteuning schrijft voor dat de gemeenteraad het gemeentelijk beleid eenmaal in de twee jaar dient te evalueren. En in het uitvoeringsprogramma Wmo 2006-2010 is opgenomen dat het Wmo beleid in 2010 moet worden geëvalueerd.

Vooruitlopend op het nieuwe beleidsplan heeft een evaluatieonderzoek plaatsgevonden. De kadernota Wmo "Niet leunen maar steunen" vastgesteld op 6 december 2005 en het uitvoeringsprogramma Wmo 2006-2010 zijn hierbij het uitgangspunt geweest. Met de evaluatie wordt beoogd inzicht te verkrijgen of de geformuleerde doelen zijn gerealiseerd. Op grond van haar kaderstellende bevoegdheid heeft de Raad evaluatieonderwerpen aangedragen en daarbij onderzoeksvragen geformuleerd. Deze vragen zijn het uitgangspunt geweest van het evaluatieonderzoek dat het college heeft uitgevoerd. Het resultaat hiervan zijn de volgende aandachtspunten die in het nieuwe beleid belicht moeten worden:

- Samenwerking Wmo loket met Servicepunt om de versterking van de dienstverlening op het terrein van de algemene voorzieningen beter tot zijn recht te laten komen.
- Naleving van adequate herverstreking van individuele voorzieningen in bruikleen.
- In Oostzaan maakt men zich zorgen over het gebruik van verslavingsmiddelen onder jongeren.
- Het beleid op het gebied van sport (en het daarin opgenomen accommodatiebeleid) , kunst & cultuur en jeugd & jeugdigen en de bijbehorende algemene subsidie verordening moet worden herijkt.
- Invulling geven aan afstemming en samenhang tussen het beleid met betrekking tot sociale zaken en het beleid zorg en specifieke voorzieningen op grond van de Wmo.
- Het beleid is toegerust tot het compensatiebeginsel, maar de implementatie in de uitvoering moet worden verbeterd.

§ 3.3 Kaderstelling door de Raad

Om invulling te geven aan de kaderstellende bevoegdheid van de Raad is zowel de gemeenteraad als de Wmo raad in een vroeg stadium betrokken bij de beleidsontwikkeling. Stap 1 is het vaststellen van de uitgangspunten die de beleidskaders vormen voor het toekomstig Wmo-beleid. De Raad en de Wmo raad zijn middels een digitale koerswijzer gevraagd om stelling te nemen inzake onderwerpen binnen het terrein van de maatschappelijke ondersteuning. De uitkomsten van de koerswijzer zijn verwerkt in de visie en de hoofdlijnen van het nieuwe Wmo beleid (hoofdstuk 2).

§ 3.4 Inspraak en adviezen

De door de Raad vastgestelde visie en de uitgangspunten zijn leidend voor de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de Wmo. Zij zijn ook leidend voor de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan bestaand en het herijkte beleid op de verschillende prestatievelden. Na vaststelling van deze uitgangspunten is dit besproken met besproken met diverse gremia in de gemeente. Doel hiervan was om informatie op te halen over de wijze waarop de Wmo in Oostzaan "beleidsrijk" geïmplementeerd zou moeten worden. Er is een digitale werkgroep in het leven geroepen waarin betrokken collega beleidsmedewerkers, maatschappelijke organisaties en een afvaardiging van de Wmo raad op persoonlijke titel zijn uitgenodigd mee te denken over de Wmo in Oostzaan. Middels een digitale vragenlijst is informatie verkregen over de problematiek in Oostzaan op het gebied van de 9 prestatievelden op basis van een causaal model. De gemaakte opmerkingen zijn opgenomen in deze nota:

- Preventieve maatregelen en voorlichting aan ouders over drugsgebruik kan het gebruik onder de Oostzaanse jeugd mogelijk terugdringen.
- Faciliteer vrijwilligers(organisaties) zodat zij niet belast worden met de bureaucratie. De motivatie van de vrijwilliger neemt af bij alle randverschijnselen.
- De grenzen en verantwoordelijkheden van vrijwilligers moeten zorgvuldig worden bewaakt.
- Geef aandacht aan het verschil tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk.
- Let op aanzuigende werking van het Wmo loket en Servicepunt WWZ.
- Regionale samenwerking onder andere op het terrein van Maatschappelijke Opvang wordt onderschreven. Vooral ook op het terrein van (jeugd)preventie.
- Bestaande groepen vrijwilligers vergrijzen snel.
- Het veronderstelde vangnet is niet voor iedereen beschikbaar/toegankelijk. Ook bij het vangnet genoemd in het beleidsplan zijn er mensen die buiten de boot vallen.
- Dementerende ouderen die vroeger in aanmerking kwamen voor dagverzorging hebben dit alternatief nu niet meer waardoor de druk op de mantelzorger(s) toeneemt en de mensen zelf minder de deur uit komen.
- Eenzaamheid onder kwetsbare inwoners met een (te) klein netwerk is een toenemend probleem. Netwerkversterking, activerende huisbezoeken, minimaregeling kunnen dit bestrijden.
- Er is een tekort aan woningen voor jongeren en seniorenwoningen en voor mensen met een psychiatrisch probleem. Dit wordt door de doelgroep als negatief ervaren.

Vervolgens zijn besturen van maatschappelijke organisaties en instellingen die in Oostzaan actief zijn, als digitale klankbord geraadpleegd. Aan Stichting Belbus Oostzaan, WonenPlus, Stichting Hulpdienst Oostzaan, GBZW, Stichting Maatschappelijke Dienstverlening, Evean Lishof, GGD en WOV is gevraagd om een reactie op de concept-nota. De reacties op het eerste concept waren overwegend positief. Wel is geconstateerd dat de manier van inspraak/betrokkenheid via een digitale klankbordgroep niet veel respons heeft opgeleverd. Reacties van de instellingen en organisaties (SMD en SHO) zijn op hoofdlijnen:

- Faciliteer vrijwilligers(organisaties) zodat zij niet belast worden met de bureaucratie. De motivatie van de vrijwilliger neemt af bij alle randverschijnselen.
- Investeer in de coördinatie van vrijwilligers.
- Vrijwilligersorganisaties geven aan dat zij mee willen denken met de gemeente en de betrokken organisaties over het inhoud geven aan verschillende samenwerkingvormen.
- Hoe denkt de gemeente de cultuuromslag van claimgericht denken van de burger naar empowerment te kunnen bewerkstelligen?
- Investeer in het actief opsporen van mensen die grote kans op ontstaan van problemen hebben (kwetsbaren). Preventief huisbezoek door getrainde vrijwilligers.
- Stimuleer effectievere en efficiëntere samenwerking in de samenwerkingsketen van betrokken instellingen.
- Benadruk preventie op het gebied van mantelzorgondersteuning. Mantelzorgmakelaar voor werkende mantelzorgers. Hun aantal neemt toe. Opsporen jonge mantelzorgers via o.a. scholen en CJG.

De meeste van deze opmerkingen waren al opgenomen in het concept-beleidsplan, maar hebben als waarde dat ze door de betreffende partijen extra zijn benadrukt.

Hoofdstuk 4 Relatie met andere nota's en beleidsterreinen

Het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning is een raamnota, waarin het beleid omtrent maatschappelijke ondersteuning in hoofdlijnen wordt beschreven. Een nadere uitwerking van het beleid is terug te vinden in de volgende documenten, die eerder door de Raad zijn vastgesteld.

Huidig beleid rond sportieve en sociaal-culturele activiteiten

Het beleid dat de gemeente op dit gebied voert is tot 1 januari 2011 opgenomen in de deelverordening voor sportverenigingen 1987. Het streven is deze oude deelverordening per 1 januari 2011 te vervangen met de Algemene Subsidie Verordening waarin specifieke subsidieregels per cluster van samenhangende activiteiten zijn opgenomen. In het bestaande subsidiebeleid voor dit soort activiteiten sluit de gemeente aan bij wat er onder de inwoners leeft. De gemeente subsidieert dan ook het verenigingsleven en tal van incidentele activiteiten. Achtergrond van het subsidiebeleid is dat er -- doordat mensen actief zijn in het verenigingsleven en deelnemen aan activiteiten -- saamhorigheid ontstaat, verbondenheid, gemeenschapsgevoel, sociale cohesie en inzicht in gezamenlijk of algemeen belang naast eigenbelang. Het biedt kwetsbare mensen openingen uit isolement en eenzaamheid en schept mogelijkheden voor persoonlijke banden met anderen. Door deelname aan het verenigingsleven kunnen mensen ook kwaliteiten ontwikkelen op het vlak van organisatie, bestuur, techniek, beheer van accommodatie en dergelijke. Door deelname worden normen en waarden doorgegeven en wordt een bijdrage geleverd aan de opvoeding van de jeugd.

Accommodaties

Naast activiteitensubsidie is het bestaande beleid gericht op accommodaties. Zo houdt de gemeente zelf de Kunstgreep in stand: dat geldt voor de cultuuronderdelen (theater, expositieruimte, bibliotheek) en in de nabije toekomst ook voor sportzaal de Greep. De subsidieregelingen voor sport en cultuur bieden subsidie voor eigen accommodaties van het verenigingsleven. Voor wat betreft de sportvelden is het beleid gericht op zoveel mogelijk zelfredzaamheid van de verenigingen.

Sport

Specifiek voor sport heeft de gemeente Oostzaan voor de periode 2008/2011 deelgenomen aan het zogenaamde BOS-project. BOS staat voor buurt, onderwijs en sport. Bedoeling was om via die drie sectoren met gerichte activiteiten het nodige te doen aan knelpunten als overgewicht en bewegingstekort. Vanaf 2010 heeft Oostzaan door bezuinigingen haar subsidieaandeel teruggetrokken. Eind 2011 stopt de BOS-impuls.

Aangepast sporten:

Oostzaan subsidieert het samenwerkingsverband tussen diverse gemeenten en Sportservice Noord Holland voor aangepast sporten. Een gespecialiseerde functionaris ondersteunt en informeert mensen met een bij het vinden van een meedoen aan een passende sport. Bovendien worden sportverenigingen ondersteund bij het aanbieden van sport voor gehandicapten.

Cultuurbeleid

Op 31 januari 2005 heeft de gemeenteraad de beleidskaders voor het cultuurbeleid vastgesteld onder de projectnaam "Oostzaners doen het zelf". Het doel hiervan is een samenhangend cultureel beleid met betrekking tot de ontwikkeling van de dorpskern, behoud groene en dorpse karakter, culturele activiteiten en behoud cultureel landschap.

Onderwijs: brede school

De raad heeft het beleidskader brede school 2009/2010 vastgesteld.

Belangrijke doelen:

Realiseren van samenhang tussen de pedagogische visie van peuterspeelzalwerk,

Kinderopvang en de basisscholen.

Zorgen voor een breed en rijk aanbod van naschoolse activiteiten met samenwerking tussen onderwijs en het verenigingsleven.

Beleidsnota's "aan de waterkant" inzake mantelzorg en vrijwilligerswerk

Om het belang van vrijwilligerswerk en mantelzorg te onderstrepen, heeft de gemeente in 2008 voor beide vormen van ondersteuning specifiek beleid opgesteld. Daarin zijn doelstellingen opgenomen voor de periode 2008-2011. Deze doelstellingen zijn geformuleerd op basis van signalen dat mantelzorgers overbelast raken en dat de bereidheid om structureel vrijwilligerswerk te verrichten afneemt. In het pilot project Wonen Welzijn en Zorg zijn verschillende (vernieuwende) activiteiten uitgevoerd die hieraan bijdragen.

Kadernota Jeugd 2009-2013

Uitgangspunt van het Oostzaanse jeugdbeleid is dat problemen in het leven van mensen vaak terug zijn te voeren naar hun jeugd. Tijdig signaleren van het ontstaan van deze problemen en vervolgens bieden van de benodigde ondersteuning, hulp of zorg aan kinderen, jongeren en hun ouders voorkomt vaak dat mensen in de problemen geraken en voorkomt dat er onnodige maatschappelijke kosten ontstaan. De gemeente streeft ernaar om bij de invulling van het jeugdbeleid op al deze deelterreinen het kind als vertrekpunt te nemen. Dit maakt een integrale benadering van ieder deelterrein noodzakelijk, waarbij aansluiting en afstemming van de werkwijze van de verschillende opvoeders waar kinderen mee te maken hebben, essentieel is. In deze nota zijn kaders geformuleerd waarbinnen het jeugdbeleid verder wordt doorontwikkeld.

Kaderstellende notitie Ontwikkeling Centrum Jeugd en Gezin

Het streven is dat de Oostzaanse jeugd zich ontwikkelt tot evenwichtige volwassenen die zowel sociaal als economisch zelfstandig kunnen functioneren in de samenleving. Ieder kind zou de kans moeten hebben veilig en gezond op te groeien en zich/zijn talenten te ontwikkelen. Alle ouders/opvoeders krijgen de kans hun kinderen veilig en gezond op te voeden. Het realiseren van een Centrum Jeugd en Gezin in Oostzaan heeft als doel tijdige, nabije en passende opvoed- en opgroei-ondersteuning voor ouders, kinderen en jongeren te kunnen bieden. In deze notitie wordt op hoofdlijnen aangegeven het Centrum Jeugd en Gezin in Oostzaan vorm kan worden gegeven.

Nota gezondheidsbeleid 2008-2011

De belangrijkste bouwsteen voor de nota gezondheidsbeleid is de Wet Publieke Gezondheid. Deze verplicht gemeenten om elke vier jaar een nota gezondheidsbeleid op te stellen, waarin zij aangeven hoe zij binnen hun gemeente vorm willen geven aan de Openbare Gezondheidszorg. Met de nota stellen de gemeenten gezamenlijk prioriteiten voor het gezondheidsbeleid voor de komende vier jaar. Het is hierbij noodzakelijk rekening te houden met de Wmo, die veel raakvlakken en overlap met de Wet Publieke Gezondheid vertoont. Preventie, en daarmee het voorkomen van gezondheidsproblemen, betekent dat er minder beroep zal worden gedaan op de Wmo-voorzieningen. Centraal doel in de nota is het verbeteren van de volksgezondheid in Zaanstreek-Waterland (met in het lokale deel de Oostzaanse situatie) en het verkleinen van gezondheidsverschillen binnen de bevolking. In juni 2007 hebben wethouders, ambtenaren, raadsleden, medewerkers van (zorg)instellingen en diverse vertegenwoordigers van cliënten gezamenlijk gediscussieerd over de vraag op welke onderwerpen in de komende jaren intensiever moet worden ingezet. Hieruit is naar voren gekomen dat in de periode 2008-2011 regionaal met de aanpak van de belangrijkste drie problemen aan de slag te gaan: overgewicht, opvoedingsproblematiek en schadelijk alcoholgebruik. Alle gemeenten hebben hiermee de intentie uitgesproken om aan al deze onderwerpen lokaal aandacht te besteden, waarbij de aard van de uitwerking per gemeente, afhankelijk van de lokale situatie, verschillend kan zijn. In 2011 verschijnt de nieuwe landelijke nota volksgezondheid. Deze nota zal inhoudelijk waarschijnlijk voor een deel leidend zijn voor de te verschijnen lokale nota's. Gemeenten hebben vervolgens 2 jaar de tijd (t/m 2013)

om deze uit te brengen en vast te stellen.

Het Zaanstedelijk Kompas 2009-2014

Deze nota gaat over mensen die dak- of thuisloos zijn of een groot risico lopen dat te worden. Het Stedelijk Kompas geeft richting aan een weg terug voor deze mensen door een sluitende aanpak van zorg. De gemeente signaleert, leidt toe en zorgt dat er laagdrempelige hulp en tijdelijke opvangvoorzieningen zijn voor mensen die ernstig verwaarloosd en niet in zorg zijn, of die ernstige overlast veroorzaken. Deze nota is vastgesteld door gemeente Zaanstad vanuit haar rol als centrumgemeente en heeft ook betrekking op Oostzaan. De ambitie die in het Zaanstedelijk Kompas wordt verwoord is om feitelijk en residentieel daklozen en mensen met een acuut risico op dakloosheid in beeld en van de straat, in traject in of naar zorg of hulpverlening geleid en onder dak te hebben gebracht.

Visie op wonen in Oostzaan (2005-2015)

De gemeente streeft naar een evenwichtige bevolkingsopbouw en wil jong en oud voldoende mogelijkheden bieden op haar woningmarkt. Ook moeten ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Om dit te realiseren dient het aanbod van voorzieningen hierop worden aangepast. Dit kan de gemeente niet alleen en zal dit samen met haar partners op het gebied van ruimtelijke ordening, zorg en welzijn moeten oppakken. In het visiedocument wordt beschreven welke ambities de gemeente heeft, wat de relevante ontwikkelingen zijn (vergijsing en extramuralisering), welke opgaven er liggen (nieuwbouw, bestaande voorraad en samenwerking) en wat zij de komende jaren gaat doen om haar ambities te realiseren.

Beleidsplan Werk en Inkomen 2008-2011

Samenvattend is het hoofddoel van alle werkzaamheden uitstroom van bijstandsgerechtigden naar regulier werk. Om dit doel te bereiken wordt er per klant gekeken naar het meest succesrijke re-integratie-instrument. Er is een grote overlap ontstaan in de doelgroepen van de WWB en de WMO. Veel burgers krijgen met beide gemeentelijke regelingen te maken. Cliënten hebben dan ook belang bij een goede afstemming tussen de regelingen en voorzieningen en in veel gevallen bij één samenhangende aanvraag- en uitvoeringsprocedure. Het zijn juist cliënten die deze noodzakelijke samenhang op een heel praktische manier kunnen aangeven.

Nog vast te stellen nota's en ontwikkelingen:

De volgende nota's zijn momenteel nog in ontwikkeling, en worden op korte termijn ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd:

Nog vast te stellen Armoedenota

In de programmabegroting zijn doelstellingen opgenomen die rechtstreeks betrekking hebben op de bestrijding van armoede of hiermee samenhangen. De gemeente Oostzaan wil bereiken dat aanbod, gebruik en toegankelijkheid, zowel fysiek als sociaal, van de voorzieningen ertoe leiden dat de inwoners in staat zijn zichzelf verder zelfstandig te ontplooiën. De gemeente wil voorkomen dat er een cumulatie van armoederisico's ontstaat, zoals een combinatie van slechte arbeidsmarktpositie, problematische schulden, laag opleidingsniveau, dakloosheid en gezondheidsproblemen. De gemeente wil een sluitende keten van voorzieningen aanbieden naast de mogelijkheid om maatwerk te leveren.

Te ontwikkelen nota participatiebudget

Met de invoering van de Participatiewet op 1 januari 2009 zijn de gelden, die de gemeente krijgt voor re-integratie, inburgering en educatie, samengevoegd in één participatiebudget. Daarmee verdwijnen de bestaande schotten bij de uitvoering van de wetten Werk en bijstand, Inburgering en Educatie en Beroepsonderwijs en wordt een integrale aanpak van het participatiebeleid mogelijk voor burgers die ondersteuning nodig hebben. Doel is de effectiviteit te bevorderen van inspanningen om de bijdragen

van burgers en organisaties aan de sociale samenhang te versterken.

De gemeente Oostzaan wil zich niet beperken tot het eigenlijke participatiebudget, maar wil participatie in een breder kader plaatsen. Werk wordt gezien als hoogste vorm van participatie en bevordering van werk krijgt daarom dan ook terecht veel aandacht. Maar daarnaast is het de bedoeling de Wmo en de beleidsvelden integratie en onderwijs te betrekken in de visie op participatie. Voorzieningen uit het participatiebudget zijn vooral gericht op arbeidsparticipatie, de Wmo is vooral gericht op maatschappelijke participatie.

Ontwikkelingen op het gebied van AWBZ en Zorgverzekeringswet

'De functie begeleiding, inclusief dagbesteding, wordt overgeheveld van de AWBZ naar de Wmo'. Zo staat te lezen in het regeerakkoord van het nieuwe kabinet. Dagbesteding en begeleiding worden daarmee een taak van gemeenten. Argumenten hiervoor zijn dat de functies dagbesteding en begeleiding het best dichtbij de cliënt geregeld kunnen worden. Zij passen daarom beter binnen de systematiek van de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) dan bij de AWBZ volgens het nieuwe kabinet VVD-CDA.

§ 5.1 Inleiding

Binnen het wettelijk kader van de Wmo heeft de gemeente ruimte om zelf invulling te geven aan het beleid. We hebben ervaring opgedaan nadat de Wmo in 2007 van kracht is gegaan. Daarbij zijn er nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Bij de invulling van het nieuwe beleidsplan 2011-2014 hebben we geconstateerd dat er veranderingen nodig zijn om de nieuwe visie te realiseren. De volgende doorontwikkeling is hiervoor noodzakelijk:

§ 5.2 Van versnipperd beleid naar samenhang

- continuïteit in beleid
- van individuele cliënten naar cliëntsystemen
- van losstaande interventies naar goede aansluiting

De visie en uitgangspunten die ten grondslag liggen aan dit beleidsplan gaan uit van meer samenhang. Versnippering en stapeling kan zich voordoen op het niveau van beleid, maar ook in de uitvoering - dus in de dagelijkse realiteit waar inwoners mee te maken hebben. In de directe omgang met en ondersteuning van onze inwoners willen wij in de komende jaren meer samenhang aanbrengen door de volgende ontwikkelingen:

We willen continuïteit in het beleid, waardoor het vinden van een nieuwe rolverdeling tussen burgers, maatschappelijke organisaties en gemeente wordt vergemakkelijkt. De ontwikkeling dienstverleningsconcept en de ontwikkeling van de brede frontoffice past naadloos in deze ontwikkelingsrichting. Het streven is om de gemeentelijke dienstverlening in en om huis te bundelen en onder eenzelfde regime te brengen, waarvan alle burgers gebruik kunnen maken. Hierop aansluitend is de ambitie om de diensten vanuit het huidige Servicepunt WWZ, de verschillende vormen van vrijwilligerswerk, stages, re-integratie- en sociale activeringsplaatsen et cetera samen te brengen binnen één centraal punt.

Stap twee waarmee wij de versnippering op cliëntniveau willen tegengaan en meer samenhang willen aanbrengen, is die van individuele cliënten naar cliëntsystemen. Deze ontwikkeling richt zich op bijvoorbeeld (opnieuw) de zorgstructuur voor multiprobleemgezinnen, het CJG, de aanpak huiselijk geweld, één samenhangende aanvraag- en uitvoeringsprocedure bij overlap Wmo en WWB.

Tenslotte willen we ons, wanneer een interventie nodig is, richten op een sluitend aanbod van en goede aansluiting tussen interventies over het gehele traject van preventief via behandelend tot nazorg.

§ 5.3 Voorkomen is beter...

- van zorggericht naar participatiegericht
- van claimgericht naar empowerment (eigen kracht versterken)
- van aanbodgericht naar kansgericht

We willen zo veel mogelijk voorkomen dat mensen hun zelfredzaamheid verliezen. Het idee hierbij is dat mensen dit ook graag zelf willen aangezien dit voorkomt dat de kwaliteit van leven achteruit gaat. Het voorkomen van gezondheidsproblemen, betekent dat er minder beroep zal worden gedaan op de Wmo-voorzieningen. Van belang om te weten is welke risicofactoren er zijn. Deze zijn opgenomen in het gezondheidsbeleid. De belangrijkste drie problemen die momenteel spelen zijn overgewicht, opvoedingsproblematiek en schadelijk alcoholgebruik. Preventieve voorzieningen en interventies om hierop in te zetten worden gepleegd vanuit de gedachte dat het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk leven en het bevorderen van gezondheid liggen in elkaars verlengde liggen: gezondheid en participatie versterken elkaar. Preventie wordt hiermee een speerpunt en heeft als maatschappelijk effect dat inwoners zich sterker zelf verantwoordelijk voelen om vermijdbare en voorzienbare

afhankelijkheid te voorkomen. Van mensen mag verwacht worden dat zij zelf in de keuzes die zij maken en de wijze waarop zij hun leven inrichten rekening houden met normale, voorzienbare ontwikkelingen binnen hun levensloop. Daarbij willen we een omslag realiseren: niet denken vanuit wat de gemeente of zorginstellingen voor mensen kunnen doen, maar wat kunnen mensen zelf in de samenleving doen en hoe worden zij daartoe in staat gesteld kunnen worden. Deze ontwikkeling al ingezet door middel van de integrale intake bij het Wmo-loket.

Op het niveau van de burgers zelf betekent dit een omslag van claimgericht denken naar empowerment (eigen kracht versterken): we willen burgers en de samenleving versterken door in te zetten op hun kracht en mogelijkheden en hen zelf regie en verantwoordelijkheid toe te kennen. Een te zeer op claims en vergelijkende rechten en aanspraken gebaseerde werkwijze ondergraaft dit. Deze omslag heeft de gemeente Oostzaan al ingezet in de verordening Maatschappelijke ondersteuning van januari 2010. Deze ontwikkeling vormt één van de pijlers van het nieuwe beleid en wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 9 "Kantelen in Oostzaan".

Uiteraard zullen wij naast deze ontwikkeling altijd een vangnet blijven verzorgen voor de mensen die toch hun zelfredzaamheid verliezen.

Hoofdstuk 6 "Meedoen in Oostzaan"

§ 6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaat het over Leefbaarheid en sociale samenhang. Het gaat over het wonen in een prettige en veilige omgeving met de mogelijkheid om thuis of in de buurt gebruik te kunnen maken van eenvoudige zorg, welzijns en gemakdiensten. Verder gaat over de sociale binding van mensen in Oostzaan. De kracht van Oostzaan en haar dorpse karakter is de hoge mate van sociale binding tussen de bewoners. Oostzaan bezit een sterk sociaal vangnet. We mogen er echter niet vanuit gaan dat dit in Oostzaan niet aan verandering onderhevig is. In een samenleving die steeds meer op het individu is gericht, is het van groot belang dat we ons inspannen om de sociale samenhang te behouden. Daarbij verandert de bevolkingssamenstelling door verhuizingen in en uit Oostzaan. Dit heeft consequenties voor de cohesie in buurten en straten. Het blijven investeren en stimuleren dat mensen elkaar ontmoeten en het voorkomen van uitval en uitsluiting van mensen blijft hierbij een belangrijk item.

Dit hoofdstuk beslaat de volgende prestatievelden van de Wmo
prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid
prestatieveld 5: het stimuleren van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking.

§ 6.2 Doelstelling

De gemeente wil op dit gebied het volgende bereiken:

In Oostzaan leven inwoners met elkaar en naast elkaar, inclusief de kwetsbare mensen, zodat elke Oostzanner mee kan doen.

Het maatschappelijke effect hiervan is dat wanneer Oostzaners zich met elkaar en hun buurt verbonden voelen, zij beter in staat zullen zijn verantwoordelijkheid voor zichzelf en hun buurt te (blijven) nemen.

Om hier invulling aan te geven is het volgende uitgangspunt van belang:
De inzet van Oostzaners zelf is onmisbaar bij het realiseren van sociale samenhang en een leefbare samenleving. De bijdrage van de door de gemeente gefinancierde professionele organisaties hieraan is aanvullend op initiatieven van de bewoners. We moeten toe naar een vraaggericht aanbod zodat de voorzieningen aansluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners.

§ 6.3 Vertrekpunt

De gemeente wil graag de zelfstandigheid van inwoners en hun participatie bevorderen zodat men zo lang mogelijk onafhankelijk is van individuele voorzieningen. Pas als er zoveel zorg nodig is dat dit zelfstandig leven van zorgbehoevende inwoners niet meer haalbaar of wenselijk is, wordt op basis van indicatie een intramurale oplossing gezocht. Hiervoor is de bijdrage van iedere Oostzanner (met of zonder ondersteuningsvraag) nodig, naast een adequaat hulp-, dienstverlening- en ondersteuningsaanbod. Uiteraard blijven daarnaast individuele voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een rolstoel, nodig om überhaupt te kunnen participeren.

Op een groot aantal terreinen die hiermee samenhangen, is Oostzaan al bezig deze regierol in te vullen. Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid raakt ook andere sectoren als wonen, ruimtelijke ordening, integratiebeleid en veiligheid. Voorbeelden hiervan zijn een goede toegankelijke - aanpasbare of aangepaste - woning, betaalbare en bereikbare haal- en brengdiensten en een veilige, toegankelijke openbare ruimte. Daarbij is het van belang dat de gemeente oog heeft voor de groep kwetsbare burgers. Het activeren en bevorderen van participatie van kwetsbare groepen maakt deel uit van een integrale aanpak van het participatiebeleid. De gelden die betrekking hebben

op de wetten Werk en bijstand, Inburgering en Educatie en Beroepsonderwijs zijn opgenomen in één budget, het participatiebudget. De genoemde wetten hebben als gemeenschappelijk doel (kwetsbare) burgers te ondersteunen. Verbinding van het participatiebeleid met de Wmo is een logische stap, met name het voorgenomen verleggen van het accent naar meer welzijnsactiviteiten en diensten voor de meest kwetsbare groep, de snel groeiende groep mensen met psychische/psychosociale- en materiële problemen. Daarbij is het re-integratiebeleid in het kader van de WWB ook gericht op het aanspreken van de eigen verantwoordelijkheid en uitgaan van de eigen kracht.

§ 6.4 Speerpunten/kaders komende beleidsperiode

Om te kunnen realiseren dat elke Oostzaner zelfstandig deel kan nemen aan het maatschappelijk leven, zal de gemeente inwoners moeten prikkelen en ondersteunen. Er moet voldoende gelegenheid zijn voor het leggen en onderhouden van contacten, het kunnen ontmoeten en iedereen moet hieraan kunnen deelnemen. Hiervoor dienen bestaande initiatieven worden verankerd en moet er geïnvesteerd worden in nieuwe arrangementen.

- Ondersteunen van huidig voorzieningenniveau op het gebied van sport, cultuur en sociaal-cultureel werk, waarbij het huidig cultuur- en sportbeleid vastgelegd in betreffende deelverordeningen zal worden gewijzigd en opgenomen in een Algemene Subsidie Verordening (Asv). Vaststelling door de gemeenteraad van de nieuwe Asv staat gepland voor eind 2010.
- Als visie voor het accommodatiebeleid te formuleren dat bestaande en toekomstige sport- en (sociaal)culturele accommodaties zoveel mogelijk multifunctioneel worden gebruikt.
- Samenwerken met partners op het gebied van ruimtelijke ordening, zorg en welzijn zoals de woningcorporaties en welzijnsinstellingen om te investeren in wijken en buurten. Niet alleen in de harde materiële kant, maar ook in het sociale domein. Doel is hierbij dat het aanbod van aangepaste woningen voldoende is, zodat mensen met een beperking kunnen blijven wonen binnen hun eigen sociale omgeving, zodat zij zoveel mogelijk binnen hun bestaande netwerk blijven functioneren. Tevens dient er aandacht te zijn voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen en aanpasbaar bouwen.
- Het stimuleren en ontwikkelen van initiatieven die ontmoeting en contact stimuleren zoals een burennetwerk, projecten die wonen en welzijn of zorg en welzijn combineren, maaltijdservice, open eettafels. Aanvullend op initiatieven vanuit de samenleving gaat dit via subsidiëring van welzijnsinstellingen.
- Gebruik maken van nieuwe en oude media om de inwoners te betrekken en waarbij aandacht wordt besteed aan het afstemmen van de ontmoeting- en contact functie.
- Een integrale aanpak bij de ondersteuning van kwetsbare inwoners waarbij de doelstellingen van het participatiebeleid en de Wmo met elkaar zijn verbonden.
- Participatie betekent ook actief invulling geven aan de betrokkenheid van cliënten bij de totstandkoming van het beleid en bij het monitoren van de uitvoeringspraktijk middels de Wmo raad en adviesraad Werk Inkomen en Zorg.

Hoofdstuk 7 "Informele zorg in Oostzaan"

§ 7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat prestatievelde 4 centraal: de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. De meeste Oostzaners kunnen met behulp van de waarborgen uit het vorige hoofdstuk prima deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de Oostzaanse samenleving.

Door een actieve bijdrage geeft de burger niet alleen zijn eigen 'meedoen' vorm, maar draagt ook bij aan het 'meedoen' van kwetsbare groepen. Veel Oostzaners zetten zich vrijwillig in op het gebied sport, cultuur, natuur, religie en ook in de informele zorg. Hun bijdrage wordt gekenmerkt door het onbetaalde karakter en het feit dat het vrijwillig in enig georganiseerd verband ten behoeve van anderen of de samenleving wordt verricht. Vaak ligt er een bewuste keuze aan ten grondslag, er bestaan bijvoorbeeld ook vrijwillige mantelzorgers die de zorg dragen voor mensen die dat nodig hebben buiten de familiekring.

Men kan ook worden geconfronteerd met een persoon in de directe omgeving (partner, familie, vrienden, burens) die langdurig zorg nodig heeft. De zogeheten mantelzorg. Het Centraal Bureau voor Statistiek heeft in september 2010 becijferd dat een op de tien Nederlanders tussen de 15 en 65 jaar zorg draagt voor hulpbehoevende familieleden. Bejaarde mantelzorgers zijn daar niet in meegerekend. Mantelzorgers zijn overwegend vrouwen tussen de 45 en 55 jaar. Bij vier op de tien mantelzorgers gaat het om meer dan twaalf uur zorg per week.

§ 7.2 Vertrekpunt

Om het belang van vrijwilligerswerk en mantelzorg te ondersteunen, heeft de gemeente in 2008 voor beide vormen van ondersteuning specifiek beleid opgesteld. Daarin zijn doelstellingen opgenomen voor de periode 2008-2011. Deze doelstellingen zijn geformuleerd op basis van signalen dat de bereidheid om structureel vrijwilligerswerk te verrichten afneemt en dat mantelzorgers overbelast raken.

Door bezuinigingsmaatregelen zoals de pakketmaatregel AWBZ op de activerende en ondersteunende begeleiding zal het beroep op vrijwilligerswerk en mantelzorg verder toenemen. Daarbij moet een helder beleid de grenzen tussen-, en de verantwoordelijkheden van, vrijwillige inzet en professionele zorg waarborgen.

Het algemene doel is:

Ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers om zo lang mogelijk te voorkomen dat Oostzaners in een te vroeg stadium afhankelijk worden van professionele zorg en/of van individuele verstrekkingen.

Vrijwilligerswerk:

Het stimuleren en ondersteunen van het bestaande vrijwilligerswerk in de zorg en welzijn ter bevordering van de kwaliteit.

Werven van meer vrijwilligers via een betere afstemming van de vraag naar vrijwilligerswerk op de veranderende aanbod (de zogenoemde makelaarsfunctie)

Een integrale benadering met het re-integratiebeleid t.b.v. eventueel betaald werk.

Een deel van het vrijwilligerswerk in Oostzaan wordt gecoördineerd vanuit het Servicepunt WWZ. Vanuit het Servicepunt bieden verschillende (vrijwilligers)organisaties algemene voorzieningen aan in de vorm van cliëntondersteuning en praktische dienstverlening. Momenteel is de coördinatie van het Servicepunt WWZ in handen van WonenPlus, een onafhankelijke professionele organisatie. In Oostzaan is elke vrijwilliger verzekerd voor de wettelijke aansprakelijkheid.

Mantelzorg:

Om de zorglast van mantelzorgers te verlichten richt het beleid zich er op: mantelzorgers met elkaar in contact te brengen
Ondersteuning aan mantelzorgers te bieden door bv. respijtzorg en voorlichting

Mantelzorgondersteuning in Oostzaan is met name bedoeld voor de groep zwaar belaste mantelzorgers, die meer dan 8 uur per week gedurende drie maanden en meer mantelzorg verlenen aan hun naasten.

§ 7.3 Speerpunten/kaders komende beleidsperiode

Het huidige beleid is vastgelegd in de nota's "Vrijwilligerswerk aan de Waterkant" en "Mantelzorgondersteuning aan de Waterkant". Voor 2011 is een evaluatie van deze nota's gepland, waaraan een herijking van het beleid gekoppeld zal zijn. Naast het voortzetten van het huidige beleid richt het beleid zich in de periode 2011-2015 zich ook op de samenhang met andere beleidsterreinen.

We gaan invulling geven aan de samenhang met het participatiebeleid.

Vrijwilligerswerk:

Er is een terugloop in het aantal vrijwilligers. Mensen willen ondanks de individualisering nog steeds deel van uitmaken van een groter geheel, maar de relaties zijn vluchtiger, oppervlakkiger, met minder regels en verplichtingen. Men is wel bereid tot het uitvoeren van korte, in de tijd afgebakende klussen passen binnen de eigen levensstijl. Dit vraagt om andere, meer flexibele vormen van vrijwilligerswerk en een andere manier van matching van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk.

De onafhankelijke professionele ondersteuning van WonenPlus binnen het Servicepunt staat in verband met bezuinigingsmaatregelen ter discussie. Samen met lokale vrijwilligersorganisaties moet invulling gegeven worden aan een nieuwe wijze van vrijwilligerswerkondersteuning.

Mantelzorg:

Het combineren van werk en mantelzorg levert op termijn problemen op. Het participatiebeleid richt zich op de vraag hoe het risico van arbeidsuitval van mantelzorgers voorkomen kan worden. Uit onderzoek blijkt dat bestaande wettelijke mogelijkheden voor tijdsflexibiliteit ten aanzien van betaalde arbeid maar ten dele worden benut. Onbekendheid met de regelgeving, maar ook culturele factoren in arbeidsorganisaties kunnen mensen weerhouden hiervan gebruik te maken². Erkenning en herkenning zijn derhalve belangrijke instrumenten om arbeidsuitval te voorkomen. Deze zijn opgenomen in het Wmo beleid.

"Kantelen in de Wmo' staat voor een nieuwe manier van werken, waarbij gemeente en burger met elkaar in gesprek gaan, de vraag van de burger breed benaderd wordt en de eigen kracht centraal staat. Met als doel: mensen met een beperking stimuleren en betere kansen bieden om mee te doen aan de samenleving. Ondersteuning door middel van mantelzorg en vrijwilligerswerk moet in deze nieuwe werkwijze verankerd worden. In de beleidsnota mantelzorgondersteuning aan de Waterkant heeft de gemeente vanuit haar regierol de uitvoering bij Centrum Mantelzorg neergelegd. Centrum Mantelzorg in haar huidige vorm houdt echter per 1-1-2010 op te bestaan. Hierdoor ontstaan nieuwe mogelijkheden om invulling te geven aan de doelstellingen en kunnen we inspelen op nieuwe manieren om meer mantelzorgers te bereiken.

Mantelzorgers besparen veel kosten voor professionele verzorging en verpleging. De kosten voor een verzorgingshuis of verpleegtehuis worden gedekt vanuit de AWBZ en komen dus niet voor rekening van de gemeente. Dus vanuit de gemeente gezien levert een mantelzorger in de bijstand geen besparing op. Met betrekking tot het re-integratiebeleid in het kader van de WWB zal in het bijzonder aandacht worden besteed aan de combinatie arbeid en zorg.

³ uit "Nota levensloopbeleid" van K.P. Goudswaard en T.D. Riemens

Hoofdstuk 8 "Formele zorg in Oostzaan"

§ 8.1 Inleiding

Ons uitgangspunt is dat elke Oostzoner meetelt en meedoet, ongeacht leeftijd, beperkingen en problemen. In eerste instantie proberen we dit te bereiken door ondersteuning via informele zorg. Maar soms is dat niet genoeg en is professionele zorg noodzakelijk om actief te kunnen deelnemen aan de samenleving. Het gaat daarbij om cliëntondersteuning, opvoedingsondersteuning & vroegsignalering bij de jeugd, het verstrekken van individuele voorzieningen en het bieden van professionele zorg en opvang. De gemeente heeft hierin een compensatieplicht. Dat betekent dat de gemeente inwoners moet ondersteunen om zo zelfstandig mogelijk te leven, ondanks de beperking.

§ 8.2 Doelstelling

Ons doel is:

Iedere Oostzoner die niet zelfstandig kan deelnemen aan de samenleving, kan rekenen op wordt een vangnet van professionele zorg.

Sinds 1 januari 2010 is de toeleiding tot de ondersteuningsmogelijkheden in Oostzaan op een nieuwe manier ingericht. Via het Wmo-loket wordt informatie en advies gegeven over de ondersteuningsmogelijkheden. Er wordt intensief samengewerkt met het Servicepunt waar praktische cliëntondersteuning wordt geboden. De Wmo consulent leidt toe naar algemene (collectieve) voorzieningen en individuele voorzieningen. De consulent indiceert zoveel als mogelijk 'aan de keukentafel' van de burger. We beogen hiermee het volgende te bereiken:

- Vraaggerichte indicatiestelling
- Laagdrempelige & eenvoudige oplossingen
- Goede kwaliteit en snelle afhandeling
- Nadruk op verbinden en samenwerking (insluiten i.p.v. uitsluiten)
- Heldere uitleg over besluit en compensatie

De preventieve aanpak en een vraaggerichte één-loket-benadering, staat hierbij centraal. Belangrijk is verder het preventieve vangnet dat moet voorkomen dat Oostzaanse jongeren in de problemen raken. Daarbij gaat het met name om jongeren en hun ouders, waarbij sprake is van een verhoogd risico op ontwikkelingsachterstand, schooluitval, overmatig alcohol en drugsgebruik of criminaliteit. De gemeente streeft naar het optimaliseren van de invulling van de vijf gemeentelijke functies van preventief jeugdbeleid.

Het vangnet richt zich ook op mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, voor wie er binnen het Oostzaanse gemeenschapsleven onvoldoende ruimte is om mee te kunnen doen. Het gaat om voorzieningen die individueel worden verstrekt en als maatwerk worden aangeboden. Tot slot biedt het vangnet zorg en opvang aan Oostzaners binnen een regionaal kader. Daarbij moet worden gedacht aan de opvang van dak- en thuislozen, de vrouwenopvang, de openbare geestelijke gezondheidszorg en de verslavingszorg. Dit hoofdstuk heeft betrekking op de prestatievelden 2, 3, 6, 7, 8 en 9, waarin achtereenvolgens de volgende beleidsterreinen centraal staan: preventieve ondersteuning van jeugdigen en ouders, verstrekken van informatie, advies en cliëntondersteuning, verlening van voorzieningen aan mensen met een beperking, maatschappelijke- en vrouwenopvang, bevordering van OGGZ en bevordering van verslavingsbeleid. Ook wordt ingegaan op het eigen bijdrage beleid.

§ 8.3 Ondersteuning van jongeren en ouders bij opgroeien en opvoeden

§ 8.3.1 *Inleiding en doelstelling*

Prestatieveld 2 van de Wmo heeft betrekking op jongeren en hun ouders waarbij er sprake is van een verhoogd risico of ontwikkelingsachterstand, schooluitval of criminaliteit. Een preventieve aanpak moet voorkomen dat Oostzaanse jongeren in de problemen raken. De primaire verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij opvoeding en onderwijs. Opvoeding is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de ouders, maar ook de sociale omgeving heeft wat ons betreft een ondersteunende rol, door sociale steun te bieden maar ook door mogelijke probleemsituaties te signaleren (naar ouders of naar anderen). Dit vereist wel dat de sociale cohesie in de buurt op een behoorlijk niveau is (zie prestatieveld 1). Harde cijfers zijn er niet, maar uit signalen vanuit de Oostzaanse gemeenschap lijkt er een toename in het gebruik van softdrugs onder jongeren te zijn.

Doelstelling

De Oostzaanse jeugd kan zich ontwikkelen tot gelukkige en zelfredzame participerende burgers.

§ 8.3.2 *Vertrekpunt*

Als algemene ondersteuning en versterking voor opvoeden en opgroeien kent de gemeente het onderwijsbeleid en het jeugd- en jongerenbeleid, en ook het minimabeleid. Daarnaast wil de gemeente, op basis van de Wmo, voor opvoeders een structuur bieden waarin wordt ingezet om de vijf (wettelijke) basisfuncties te verzorgen:

1. Informatie verstrekken aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien
2. signalering van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg, onderwijs, peuterspeelzalen, kinderopvang, welzijnsinstellingen, sportverenigingen en politie.
3. toegang tot het gemeentelijk hulpaanbod, beoordelen en toeleiden naar voorzieningen aan de hand van een "sociale kaart" voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers
4. pedagogische hulp (advisering en hulpverlening), zoals opvoedondersteuning en maatschappelijk werk
5. coördinatie van zorg in het gezin op lokaal niveau volgens het principe 'één gezin, één plan (als meer leden van een gezin hulp nodig hebben moet de zorg op elkaar afgestemd zijn).

De speerpunten van het Oostzaanse jeugdbeleid zijn vastgelegd in de Kadernota Jeugd 2009-2013. In deze nota is het Oostzaanse jeugdbeleid onderverdeeld in vier thema's:

- gemeentelijke regie
- gezondheid,
- ontwikkeling
- participatie

Het eerste thema 'gemeentelijke regie' is als overkoepelend thema opgenomen om de rol van de gemeente zelf binnen het jeugdbeleid te expliciteren. De overige drie thema's zijn thema's die voor opgroeiende kinderen essentieel zijn, te weten: Gezondheid, ontwikkeling en participatie. Per thema wordt aangegeven welke doelstelling de gemeente nastreeft.

- Gezondheid

Doelstelling : Het realiseren van een sluitende zorgstructuur, inclusief een effectief aanbod van opvoedondersteuning, voor kinderen van -9 maanden tot 19 jaar en hun ouders.

In dit kader vinden voorbereidingen plaats voor de realisatie van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in 2011. De kwaliteit van het jeugdbeleid heeft een directe relatie met de wijze waarop professionals samenwerken bij opvoedondersteuning. De gemeente neemt hierin een belangrijke regierol met de oprichting van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het CJG is meer dan een fysiek loket en staat model voor de afstemming en coördinatie op het brede terrein van opvoedondersteuning, zorg en veiligheid.

- **Ontwikkeling**

Doelstelling: Het realiseren van een omgeving waarin alle jeugdigen de mogelijkheid krijgen om zich optimaal te kunnen ontwikkelen, waarbij het onderwijs en kinderopvang als pijlers worden gezien en hun samenwerking wordt bevorderd

- **Participatie.**

Doelstelling : Het stimuleren van activiteiten die de deelname van de Oostzaanse jeugd aan de samenleving bevordert, in de breedste zin des woords

§ 8.4 Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

§ 8.4.1 Inleiding en doelen

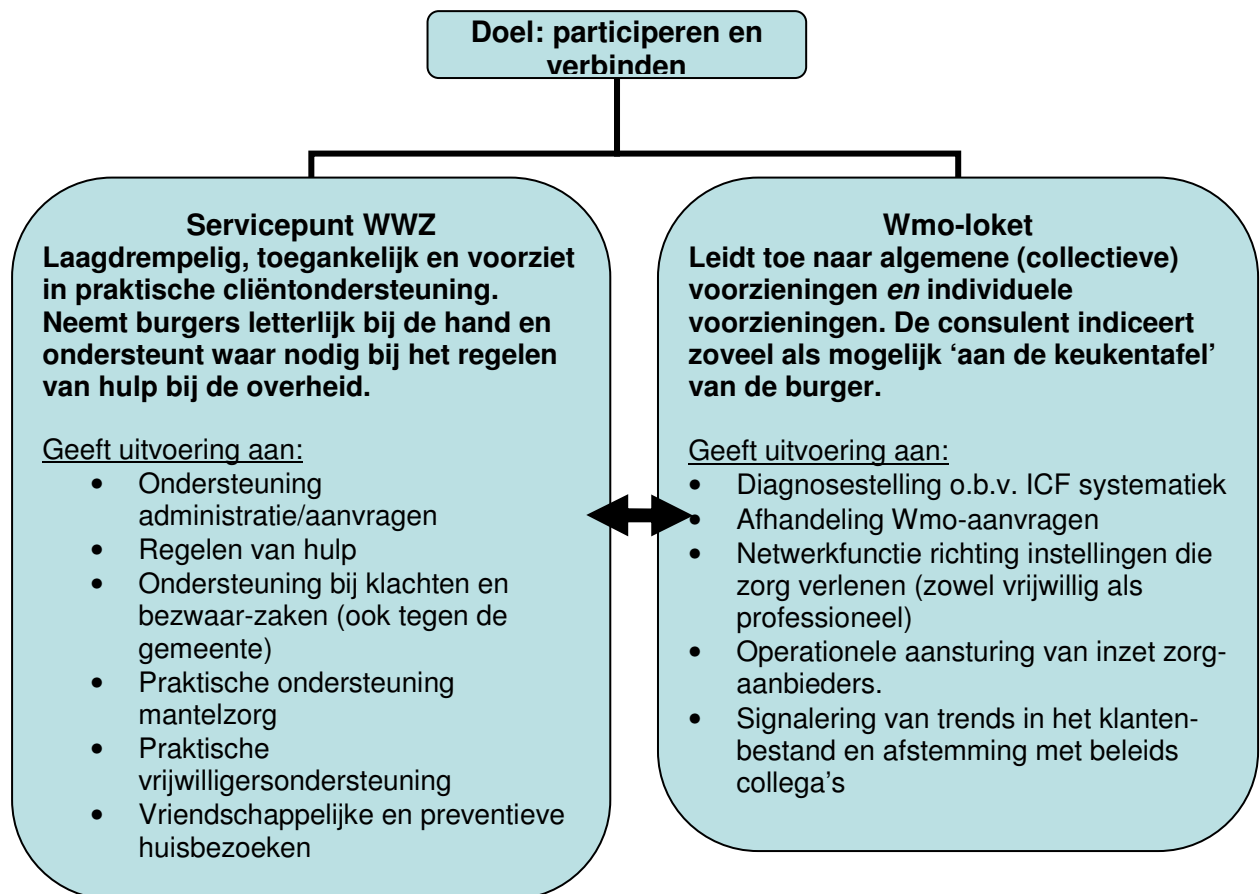
Het geven van informatie en advies is gericht op de activiteiten die Oostzaners verder helpen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Cliëntondersteuning omvat veel meer dan het verstrekken van informatie en advies. Het gaat om het ondersteunen van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Uiteindelijk doel van het geven van cliëntondersteuning is:

Iedereen in staat stellen om deel te nemen aan de samenleving en op een pro-actieve, respectvolle en creatieve manier mensen die hulp nodig hebben en mensen die hulp kunnen bieden verbinden

Om dit te kunnen realiseren streeft de gemeente er in eerste instantie naar dat mensen hun zelfredzaamheid niet verliezen. Het maatschappelijk effect hiervan is dat vermijdbare en voorzienbare afhankelijkheid kan worden voorkomen. Daarbij streven we naar een doorvoering van een werkwijze gericht op het versterken van eigen kracht en mogelijkheden. De claimgerichte werkwijze behoort hiermee definitief tot het verleden. Tenslotte wordt er gewerkt vanuit de éénloketbenadering.

§ 8.4.2 Uitgangssituatie

Het Wmo loket en het Servicepunt WWZ spelen een belangrijke rol als het gaat om het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning. Recentelijk heeft hier een doorontwikkeling bij plaatsgevonden. Vanwege opheffing van het RIO en herijking van de visie op dienstverlening is naar de inrichting van Wmo proces en organisatie gekeken. In samenwerking met een aantal stakeholders is een nieuw proces en de nieuwe organisatie uitgewerkt.

De gemeente beoogt hiermee het volgende te bereiken:

- Vraaggerichte indicatiestelling
- Laagdrempelige & eenvoudige oplossingen
- Goede kwaliteit en snelle afhandeling
- Nadruk op verbinden en samenwerking (insluiten i.p.v. uitsluiten)
- Heldere uitleg over besluit en compensatie

Uit dit model blijkt dat het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning is neergelegd bij het Servicepunt WWZ. Dit betekent dat het wordt uitgevoerd door vrijwilligers onder professionele begeleiding van WonenPlus.

Kritieke succesfactor daarbij is de samenwerking tussen gemeente en vrijwilligers.

§ 8.4.3 Speerpunten/kaders komende beleidsperiode

- Eén van de bezuinigingsmaatregelen die voor 2012 is gepland is het beëindigen van de professionele coördinatie van WonenPlus binnen het Servicepunt WWZ. Dit betekent dat er gezocht moet worden naar een andere aanpak om invulling te geven aan informatie en advies en cliëntondersteuning. Er zal een verschuiving plaats moeten vinden tussen de taken en verantwoordelijkheden hierin tussen het gemeentelijke Wmo loket en het Servicepunt WWZ. Hierbij zullen we ons tevens moeten richten op kwaliteitsverbetering en het vergroten van het bereik van het loket. Niet alleen het fysieke loket, maar ook de digitalisering speelt hierin een belangrijke rol. Concreet wordt er in de komende periode gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de sociale kaart en de verdergaande digitalisering van de werkprocessen. Vraagverheldering waarbij op zoek wordt gegaan naar de vraag achter de vraag is een essentieel onderdeel van cliëntondersteuning. Het project “De Kanteling” geeft hier op een andere nieuwe wijze invulling aan. Vanwege het belang van deze doorontwikkeling, is er een apart hoofdstuk aan gewijd, hoofdstuk 9 “Kantelen in Oostzaan”.

- De Wmo is een wet die specifiek gericht is op burgers met een beperking. Het uitgangspunt van toegankelijke informatie verschaffen, geldt echter ook voor alle andere beleidsterreinen waar er sprake is van informatieoverdracht van de gemeente naar de burger. Ook burgers met een beperking vragen een paspoort of een kapvergunning aan. De informatie die de gemeente verstrekt dient daarom voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk zijn. Dit zelfde geldt voor de website van de gemeente.

§ 8.5 Verlening van voorzieningen aan mensen met een beperking

§ 8.5.1 *Inleiding en doelen*

Niet voor alle mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem is het voldoende als de algemene voorzieningen en de fysieke en sociale toegankelijkheid Oostzaan op orde zijn. Sommige mensen missen daarnaast op individueel niveau een of meer noodzakelijke middelen om een eigen huishouden te kunnen voeren en zich te kunnen verplaatsen in en om huis en in de buurt.

Doel is:

Het toepassen van het compensatiebeginsel bij het verstrekken van individuele voorzieningen zodat mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem in staat zijn een eigen huishouden te voeren en zich in en om huis te verplaatsen.

Het gaat om voorzieningen die individueel worden verstrekt en op het individu zijn aangepast. Dit is vastgelegd in prestatieveld 6 van de Wmo. In de wet staat niet hoe de ondersteuning er uit moet zien. Wat telt is het resultaat. Het individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze kan vorm geven. De toekenning van een individuele voorziening berust altijd op maatwerk: dit hangt altijd af van de individuele kenmerken en situatie van de persoon met een beperking.

§ 8.5.2 *Vertrekpunt*

In de Verordening Voorzieningen Maatschappelijke Ondersteuning die op 1 januari 2010 in werking is getreden staat helder beschreven op welke wijze wij invulling geven aan de individuele ondersteuning van onze burgers die dat nodig hebben. De verordening, het besluit en de daarbij horende beleidsregels geven meer ruimte om meer vraaggestuurd te kunnen werken, conform de uitgangspunten van het VNG-project 'De Kanteling'. De ontwikkeling richting meer preventief, meer participatie- en kansgericht en minder claimgericht denken die in paragraaf 5.3 is beschreven, is hiermee al ingezet.

§ 8.5.3 *Speerpunten/kaders komende beleidsperiode*

1. Voor een betere toepassing van het compensatiebeginsel is verdere implementatie van het project de Kanteling een vereiste. De Kanteling is erop gericht om invulling te geven aan de compensatieplicht. De volgende uitgangspunten staan hierbij centraal:
 - Van voorzieningen naar resultaten
 - Van claimbeoordeling naar 'het gesprek'
 - Innovatie in arrangementen op basis van verantwoordelijkheidsladder
 - Niet generiek, maar maatwerk

Het proces op basis van de Kanteling is in Hoofdstuk 9 verder uitgewerkt. Hierin wordt het traject verder uitgewerkt hoe we de burger met een ondersteuningsbehoefte tegemoet treden.

2. Afnemend budget en toenemende vraag

Vanaf 2011 is in de begroting uitgegaan van een bezuiniging van €100.000 op de Wmo. Om deze taakstelling te realiseren worden een aantal mogelijkheden onderzocht:

- Invoeren en verhogen eigen bijdragen binnen de Wmo
- Verhogen leges Gehandicapten Parkeer Kaart, GPP's
- Bezuinigingen binnen het aanvullend openbaar vervoer

De Raad wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de verkenningen en worden definitieve bezuinigingsvoorstellen voorgelegd.

Naast deze bezuinigingsvoorstellen is het zaak dat we de uitgaven aan individuele voorzieningen binnen de perken houden. Het ligt in de lijn der verwachting dat verdere invoering van de Kanteling op termijn leidt tot minder voorzieningen. Het uitgangspunt hiervan is namelijk uitgaan van eigen kracht en als mensen dingen zelf (weer) kunnen/doen, zijn voorzieningen niet nodig. Echter, in Oostzaan vinden we het belangrijk dat als mensen dit ècht nodig hebben, de individuele voorziening verstrekt krijgen. Om op een efficiënte manier hiermee om te gaan, geldt in Oostzaan:

- Herverstrekking:

Bij het verstrekken van voorzieningen geldt als algemeen beleid opgenomen dat een adequate herverstrekking van hulpmiddelen voorliggend is aan een nieuwe voorziening.

- (Her)controle op gebruik van voorzieningen

In de "Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning van de gemeente Oostzaan" is de juridische grondslag neergelegd om periodiek een heronderzoek in te kunnen stellen naar het voortduren van het recht op toegekende voorziening. Op grond van signalen dat er voorzieningen zijn verstrekt waar men onvoldoende gebruikt van maakt, geven we hier de komende beleidsperiode meer prioriteit aan.

3 Eigen bijdrage en samenhang met bijzondere bijstand

Bij het verstrekken van individuele voorzieningen is de aanvrager een eigen bijdrage verschuldigd of wordt de financiële tegemoetkoming afgestemd op het actuele verzamelinkomen. De hoogte hiervan is vastgelegd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Oostzaan. Op grond van het armoedebeleid hebben mensen de mogelijkheid een compensatie of volledige vergoeding voor deze kosten te krijgen vanuit de bijzondere bijstand. Vanuit de éénloketbenadering moet dit op elkaar worden afgestemd.

§ 8.6 Maatschappelijke zorg en – opvang, bevorderen van OGGZ en Verslavingsbeleid

§ 8.6.1 Inleiding en doelen

De Oostzaanse visie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning luidt "Elke Oostzanner telt mee en doet mee, ongeacht leeftijd, beperkingen en problemen". We vinden het belangrijk dat dit ook geldt voor de meer kwetsbare inwoners. In onze regio is Zaanstad centrumgemeente en werken we samen op het gebied van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en openbare geestelijke gezondheidszorg. De komende periode streven we naar meer samenhang tussen deze beleidsterreinen binnen de regiogemeenten, juist omdat deze beleidsterreinen betrekking hebben op kwetsbare inwoners.

Doel is

Het bieden van maatschappelijk zorg en -opvang en het bevorderen van OGGZ en verslavingsbeleid.

§ 8. 6.2 Vertrekpunt

De prestatievelden 7, 8 en 9 zijn bestaande taken ten aanzien van dak- en thuislozen, vrouwenopvang, verslavingszorg en openbare geestelijke gezondheidszorg, die worden uitgevoerd door de centrumgemeenten Zaanstad en Purmerend en waaraan Oostzaan een bescheiden bijdrage levert. Dit wil niet zeggen dat de gemeente Oostzaan niet verantwoordelijk is voor een goede basisstructuur waardoor er geen inwoners buiten de boot vallen. Pas als hulpvragen niet met preventie en deze basisstructuur kunnen worden opgevangen, komen de bovenlokale voorzieningen in beeld.

§ 8.6.3 Speerpunten/kaders komende beleidsperiode

In het Zaanstedelijk Kompas is voor de gemeenten Zaanstad, Oostzaan en Wormerland een plan van aanpak voor maatschappelijke opvang opgesteld.

De ambitie is een persoonsgerichte ketenaanpak te realiseren. Hiervoor moet de doelgroep in beeld zijn en wordt gebruik gemaakt van diverse instrumenten:

- Feitelijk daklozen:

Met alle daklozen in de regio Zaanstreek is (of wordt) contact gelegd middels interventie of inzet van het huidige instrumentarium als Meldpunt Overlast, Route 404, Team Bemoeizorg of langs andere signaleerders, zoals politic, corporaties, familie of burens.

- Residentieel daklozen:

De huidige bewoners of passanten in de dag- en nachtopvang van de bestaande voorzieningen, zullen worden geregistreerd.

- Personen uit de risicogroep en zorgmijders met een acuut (risico op - een) huisvestingsprobleem:

Deze groep bestaat uit zorgmijders, overlastgevers, ex-gedetineerden of mensen uit andere risicogroepen die zorg nodig hebben om overlast voor zichzelf of hun omgeving te verminderen. Signaleerders zoals thuiszorg, burens, politie, corporaties kunnen hiervan melding maken bij het Meldpunt Overlast en Bemoeizorg.

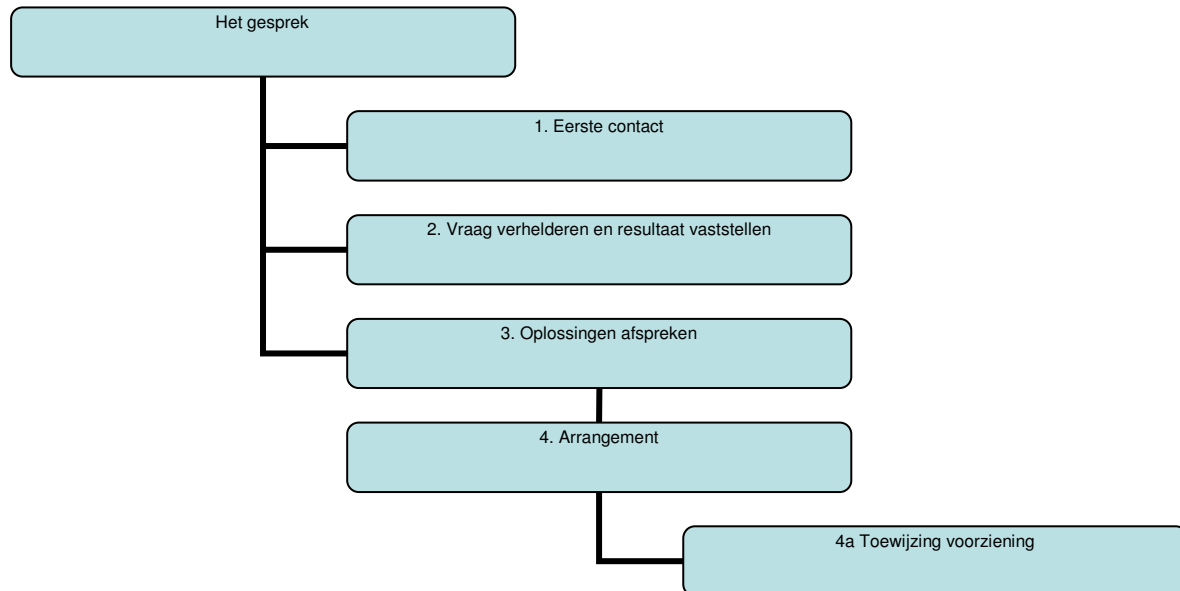
Hoewel de problematiek qua aantallen relatief laag is, wil de gemeente zich inspannen kleinschalige woonvoorzieningen die aansluiten bij de behoeften, kenmerken en mogelijkheden van de verschillende doelgroepen te realiseren. We streven naar een aantal passende en structurele huisvestingsmogelijkheden omdat adequate huisvesting een voorwaarde is in het vooruitkomen van deze kwetsbare inwoners. Het is daarbij van belang dat Oostzaan voorzieningen biedt aan personen die ook een binding hebben met Oostzaan.

Ook het bieden van vrouwenopvang moet ertoe bijdragen dat iedereen de kans heeft om zich te ontplooiën en volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Sommige Oostzaners hebben niet de mogelijkheid om hun leven zelf vorm te geven, vanwege geweld in de huiselijke kring. Een veilige omgeving is een belangrijk goed voor iedere Oostzander en met name voor kinderen. Op regionaal niveau is het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Zaanstreek-Waterland (ASHG) opgericht om invulling te geven aan maatschappelijke ondersteuning voor deze doelgroep.

Op het gebied van de verslavingszorg wordt er ingezet op het terrein van schadelijk alcoholgebruik. Dit is opgenomen in het gemeentelijke gezondheidsbeleid. In samenhang met het jeugdbeleid investeert de gemeente in preventieve maatregelen.

Hoofdstuk 9 Kantelen in Oostzaan

Om in de praktijk invulling te geven aan compensatieplicht die is vastgelegd binnen de Wmo, is het van belang om de klant op een andere wijze te benaderen. Het volgende overzicht geeft schematisch weer welke stappen deze nieuwe werkwijze omvat:

Het eerste contact

Als mensen een vraag of probleem hebben moeten zij zich op een plek kunnen melden, waar hun vraag opgepakt wordt. Dit kan iemand uit hun informele netwerk zijn, een partnerorganisatie het Wmo-loket of het Servicepunt WWZ. Voor burgers die zelf geen initiatief nemen om hun vraag te stellen (zorgmijders) komt het eerste contact tot stand via signalen uit hun omgeving. Resultaat: De burger weet waar hij naartoe kan met zijn vraag.

Vraag verhelderen en resultaat vaststellen

In het (keukentafel)gesprek wordt de ondersteuningsbehoefte in kaart gebracht. Dit wordt gedaan door een Wmo-consulent op basis van vraagverheldering. Uitgangspunt is door te kijken hoe mensen hun leven willen leiden en wat ze daarvoor nodig hebben. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de eigen kracht van de burger. Wat kan iemand wél, wat kan iemand nog leren en welke ondersteuning is daar bij nodig?. Dit wordt de participatieambitie genoemd. Pas als de ondersteuningsbehoefte in kaart is gebracht, wordt naar oplossingen gezocht. Dat kan in hetzelfde gesprek zijn, maar het kan ook meerdere gesprekken vragen. Belangrijk is dat de vraagverheldering en de beoordeling van aanvragen voor individuele voorzieningen van elkaar zijn losgekoppeld. Van de burger verwachten we dat hij zijn vraag duidelijk kan maken, maar dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Het is van belang dat we mensen hierbij ondersteunen en ze zo goed mogelijk in staat te stellen dat gesprek te voeren.

Niet alle vragen van burgers leiden tot een gesprek. Eenvoudige vragen worden snel en laagdrempelig opgelost door afstemming met het Servicepunt WWZ.

Het arrangement

Het pakket aan oplossingen dat in het gesprek is afgesproken, noemen we het arrangement. Het gaat om een onderling samenhangend pakket van informele ondersteuning, algemene en individuele voorzieningen. Doordat arrangementen breed samengesteld kunnen zijn, zullen vaak meerdere aanbieders en partners betrokken zijn bij de uitvoering.

Toewijzing van individuele voorzieningen

Onderdeel van het arrangement kan een individuele voorziening zijn. Deze wordt door middel van een beschikking toe- of afgewezen op basis van de Wmo verordening.

Deze werkwijze biedt ruimte voor variatie in de arrangementen. De komende tijd zullen we ons richten op het ontwikkelen van nieuwe slimme arrangementen. Dit betekent dat we op onderdelen, zullen inzetten op een verschuiving van individuele voorzieningen naar algemene voorzieningen. Participatieambitie en de daarbij behorende ondersteuningsbehoefte willen we zoveel mogelijk oplossen met algemene voorzieningen. Dit is enerzijds goedkoper, maar is voor de burger ook een belangrijk middel voor verdergaande participatie en zelfredzaamheid.

Een ander aspect van De Kanteling is de nadruk op wederkerigheid. De burger met een beperking is niet alleen een ontvanger van ondersteuning, maar kan ook zelf een bijdrage leveren. We gaan uit van de eigen kracht van de burger. Dit kan zowel voor het aanpakken van zijn eigen probleem, maar mogelijk ook door zich (vrijwillig) in te zetten voor anderen.

Hoofdstuk 10 Financiële middelen

Inkomsten

De middelen voor de nieuwe taken, Hulp bij het Huishouden, de voormalige subsidieregelingen en uitvoeringskosten (het zogenaamde Wmo-budget) zijn aan het gemeentefonds toegevoegd. De verdeling van de middelen naar de gemeenten vindt met ingang van 2008 plaats op basis van een objectief verdeelmodel. De zogenaamde integratie-uitkering is bedoeld voor de nieuwe taken die gemeenten hebben gekregen in het kader van de Wmo. Het gaat dan om indicatiestelling en levering van hulp in het huishouden. De participatiedoelstelling was al een gemeentelijk taak evenals de Wet voorziening Gehandicapten. Gemeenten financierden deze taken uit algemene middelen. Overigens zijn gemeenten wel vrij om de gelden anders te besteden.

Voor 2011 bedraagt de integratie-uitkering voor Oostzaan € 641.000,-(bron: septembercirculaire gemeentefonds van 2011). Dit bedrag is opgenomen in de begroting in het programma algemene dekkingsmiddelen.

De uitgaven van de Wmo zijn opgenomen in het programma Wmo. Dit zijn kosten die betrekking hebben op de prestatievelden van de Wmo. In de (nog vast te stellen) begroting meerjarenbegroting voor 2011-2014 is een bedrag opgenomen voor 2011 van € 1.537.814. Dit bedrag is opgebouwd uit vaste bijdragen en subsidies. Daarbij zijn de kosten voor wat betreft hulp bij het huishouden en verstrekkingen gebaseerd op aannames. Vanwege een geplande bezuinigingsmaatregel op het product begeleiding en advies (WonenPlus) is vanaf 2012 een bedrag van € 1.476.714 opgenomen.

Als de kosten voor de indicatiestelling en levering van de hulp in het huishouden worden afgezet tegen de ontvangen middelen dan blijkt Oostzaan vanaf 2011 op de integratie-uitkering tekort te komen. Dit tekort wordt aangevuld vanuit de algemene dekkingsmiddelen.

In Oostzaan is geen sprake van een investeringsbudget voor de Wmo. In het verleden kwamen middelen die overbleven, ten gunste van de algemene middelen.

Nu blijkt dat de uitgaven voor vooral de individuele voorzieningen (onder andere ten gevolge van een wettelijke maatregel over de tariefstelling Hulp bij het Huishouden) stijgen, is er structureel geen ruimte binnen het eigen Wmo budget.

Op basis van de Kanteling ligt het accent de komende tijd op zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoeren van de individuele voorzieningen. Er is echter sprake van verdergaande vergrijzing en extramuralisering. Vanuit het (stijgende) kostenperspectief is het noodzakelijk om andere arrangementen te ontwikkelen teneinde aan de groeiende vraag naar deze voorzieningen te kunnen blijven voldoen. Dit betekent dat er voor deze ontwikkelkosten een beroep moet worden gedaan op de algemene middelen.